

בס"ד ערב עשרה בטבת תש"פ.

שער הדמעות.

לאחר הסתלקותו של הרבי ר' יצחק מוורקא באחרון של פסח שנת תר"ה בא בנו וממלא מקומו ר' מנחם מנדל קאליש לקוצק. שאלהו הרבי מקוצק אם כבר ראה את אביו לאחר פטירתו. וכאשר השיבו לא, אמר לו הרבי מקוצק אני כבר ראיתיו, ובלשון קוצקאית החל לספר: הייתי בעולם העליון, וחפשתי ושאלתי למלאכי מעלה: הגידו לי, היכן נמצא ר' יצחק'ל שלנו? השיבו לי המלאכים כי הוא נמצא בהיכל יותר גבוה, שגם להם אין רשות להיכנס שמה. חפשתי בהיכלו של הבעל שם טוב, ושם ענו לי שנמצא כבר בהיכל יותר גבוה. הלכתי לחפשו בהיכל האחרונים של הבית יוסף והרמ"א ולא מצאתיו. עליתי להיכל של הראשונים וגם שם לא מצאתיו. הלכתי ועליתי להיכל של האמוראים הקדושים ושאלתי הגידו לי את יצחק'ל חברי אני מבקש, היכן נמצא? ענו לי שהיה שמה אבל עתה נמצא בשפת נהר אחד אשר לא רחוק מכאן תמצאנו. רצתי בכל כוחי – ממשיך הרבי מקוצק לספר – עברתי דרך שדה חקל תפוחין ושם ראיתי נהר שוטף ועל שפתו עמד אביך ר' יצחק'ל נשען על מקלו ומסתכל לתוך מימיו הזכים והטהורים של הנהר. תפסתי בשרוולו ושאלתי: יצחק'ל חברי ונאמני, אהוב רוחי ונפשי, מה אתה עושה כאן? והשיבני: רואה אתה את הנהר הזה? אלה הם דמעותיהם של היהודים שנשפכו במשך כל דורות ומדמעותיהם של ישראל נעשה הנהר הזה הזורם כאן בעולם העליון. עומד אני על שפתו של הנהר הזה ואיני יכול לזוז ממנו...

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים - לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתיישב בהודעו להם:

משך חכמה על בראשית פרק מה פסוק א

(א) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים - ר"ל כי רצה להתאפק ולהביא את יעקב לקיים השמש והירח כו' משתחוים לי, ולא היה לו לרחם עליהם כאשר לא שמעו בהתחננו אליהם. אך שלא היה נאות לפני האנשים הנצבים שלא ידעו כל המאורע והיה נראה כאכזר וכלב בליעל בלתי חונן ולא היה יכול להתאפק בסיבת כל הנצבים עליו.

שפת אמת ספר בראשית - פרשת ויגש - שנת [תר"מ]

בפסוק איך אעלה כו' פן אראה כו'. וקשה ת"ל מצד הערבות. **אכן באמת יותר צער הי' ליהודה מצערו של אביו. מכל הערבות של ב' עולמות.** וזה עצמו הראה גם לאדון זה לראות איך גדלה צערו של אביו בעיניו. כדי לעורר רחמנות גם בלבו על צער אביו. **והאמת כי במדה זאת נענה יהודה כי תיכף אח"ז כתיב ולא יכול יוסף להתאפק ע"י שכבר נסתלק כל נגיעתו של יהודה.** ואם כי ההתפעלות מתחלה הי' ע"י הערבות. אעפ"כ הביאו ממדריגה למדריגה עד ששכח כל צער שלו בעבור צערו של אבא וכל זה משל לתהלוכות בני"ע עם אביהם שבשמים. ודו"ק: